

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΠΑΣΟΚ - ΚΙΝΗΜΑ ΑΛΛΑΓΗΣ

ΕΡΩΤΗΣΗ

Αθήνα, 20 - 2 - 2026

Προς τους Υπουργούς:

- 1. Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, κ. Κωνσταντίνο Τσιάρα.**
- 2. Περιβάλλοντος και Ενέργειας, κ. Σταύρο Παπασταύρου.**
- 3. Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας, κ. Γιάννη Κεφαλογιάννη.**

Θέμα: Με ευθύνη της Πολιτείας σε κατάρρευση ο πρωτογενής τομέας στη Ρόδο – Σε απόγνωση οι παραγωγοί, που αντιμετωπίζουν το αυξημένο κόστος παραγωγής, τη λειψυδρία, τις κομμένες ενισχύσεις και τα τεράστια προβλήματα από τις φυσικές καταστροφές. Απαιτείται ένα συνολικό σχέδιο διαχείρισης των αλληπάλληλων κρίσεων.

Κύριοι Υπουργοί,

Ο πρωτογενής τομέας στη Ρόδο οδηγείται με ταχύτητα σε πλήρη κατάρρευση. Η παρατεταμένη λειψυδρία, η κλιματική κρίση, το εκρηκτικό κόστος παραγωγής, η έλλειψη εργατικών χεριών και η απουσία ουσιαστικών πολιτικών στήριξης έχουν διαμορφώσει ένα ασφυκτικό περιβάλλον, στο οποίο η αγροτική και κτηνοτροφική δραστηριότητα καθίσταται μη βιώσιμη. Δεν πρόκειται πλέον για μια δύσκολη συγκυρία, αλλά για μια εξελισσόμενη κρίση, που οδηγεί στην εγκατάλειψη της παραγωγής, στην ερημοποίηση της υπαίθρου και στην απώλεια ενός κρίσιμου παραγωγικού πυλώνα για τα νησιά.

Τα προβλήματα αυτά δεν είναι ούτε νέα ούτε άγνωστα. Ήδη από το προηγούμενο έτος, σε συναντήσεις που είχα με τους αγροτοκτηνοτροφικούς φορείς της Ρόδου, είχε καταγραφεί με σαφήνεια το εκρηκτικό κόστος παραγωγής, η ενεργειακή επιβάρυνση, το αυξημένο κόστος ζωοτροφών και η συνολική πίεση που ασκείται στη βιωσιμότητα των αγροτικών και κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων. Παρά τις τεκμηριωμένες επισημάνσεις και τις

επανειλημμένες εκκλήσεις των αγροτών και κτηνοτρόφων της Δωδεκανήσου, δεν υπήρξε καμία ουσιαστική παρέμβαση από την Κυβέρνηση, καμία πολιτική προσαρμοσμένη στις ιδιαίτερες συνθήκες της νησιωτικότητας και κανένα συγκροτημένο σχέδιο στήριξης, με αποτέλεσμα η κρίση να βαθαίνει και να αποκτά πλέον μόνιμα χαρακτηριστικά.

Ειδικότερα, ο πρωτογενής τομέας στη Ρόδο δεν βρίσκεται απλώς υπό πίεση, αλλά σε πορεία συρρίκνωσης και αποδιάρθρωσης. Η συνδυασμένη επιβάρυνση από το υψηλό κόστος παραγωγής και μεταφοράς, την ενεργειακή κρίση, την έλλειψη εργατικών χεριών, σε συνδυασμό με την πλήρη απουσία ενός ουσιαστικού σχεδίου διάσωσης, οδηγεί στην εγκατάλειψη καλλιεργειών και στη διάλυση της παραγωγικής βάσης. Οι παραγωγοί καλούνται να επιβιώσουν μέσα σε ένα περιβάλλον που τους ωθεί εκτός παραγωγής, επωμιζόμενοι μόνοι τους το κόστος μιας διαρκούς και βαθύνουσας κρίσης.

Την ίδια στιγμή, αντί το σύστημα ενισχύσεων να λειτουργεί ως δίχτυ ασφαλείας μέσα σε μια συγκυρία ακραίας λειψυδρίας, οι παραγωγοί έρχονται αντιμέτωποι με τις σοβαρές στρεβλώσεις του συστήματος «Monitoring» του ΟΠΕΚΕΠΕ, δηλαδή του μηχανισμού ελέγχου που βασίζεται σε δορυφορικά δεδομένα και αλγοριθμικές αξιολογήσεις. Τα τελευταία χρόνια έχουν αναφερθεί επανειλημμένως συστημικά προβλήματα στη λειτουργία του «Monitoring», με αποτέλεσμα να δημιουργούνται εκκρεμότητες, καθυστερήσεις και κίνδυνος αποκλεισμών/πериοπών σε ενισχύσεις που αποτελούν για πολλούς παραγωγούς το βασικό τους εισόδημα.

Σε περιοχές όπως η Ρόδος, όπου η παρατεταμένη λειψυδρία, οι ενίοτε ακραίες κλιματικές συνθήκες και οι φυσικές καταστροφές οδηγούν σε μειωμένη βλάστηση ή ακόμη και σε αναγκαστική αδυναμία καλλιέργειας, η εφαρμογή του συστήματος «Monitoring» αναδεικνύει σοβαρές στρεβλώσεις. Οι δορυφορικές αποτυπώσεις, που αποτελούν τη βάση των ελέγχων, καταγράφουν την εικόνα της γης σε συγκεκριμένες χρονικές στιγμές, χωρίς να μπορούν να αποτυπώσουν την πραγματικότητα. Με άλλα λόγια, η μειωμένη ή ανύπαρκτη βλάστηση ερμηνεύεται από το σύστημα ως έλλειψη αγροτικής δραστηριότητας, οδηγώντας σε εσφαλμένες ενδείξεις «μη συμμόρφωσης». Έτσι, εκτάσεις που έχουν πληγεί από ξηρασία, έλλειψη άρδευσης ή καταστροφή της παραγωγής εμφανίζονται ως «μη καλλιεργούμενες» ή «μη δραστηριοποιούμενες».

Με τον τρόπο αυτό, η αντικειμενική αδυναμία καλλιέργειας, που οφείλεται σε εξαιρετικές περιστάσεις και ακραία κλιματικά φαινόμενα, μετατρέπεται σε διοικητική παράβαση. Παραγωγοί που έχουν υποστεί πραγματική ζημία από την κλιματική κρίση και τη λειψυδρία εμφανίζονται ως παραβάτες, κινδυνεύοντας με περικοπές ενισχύσεων ή με μετακύλιση των πληρωμών σε απροσδιόριστο χρόνο. Το αποτέλεσμα είναι βαθιά άδικο, καθώς οι ίδιοι άνθρωποι που πλήττονται από φυσικές καταστροφές καλούνται ταυτόχρονα να υποστούν και οικονομικές κυρώσεις από το σύστημα ελέγχου, χωρίς να λαμβάνεται υπόψη η πραγματική κατάσταση των αγροτικών εκτάσεων.

Το πρόβλημα επιτείνεται από την οριζόντια εφαρμογή των αλγορίθμων, η οποία αγνοεί πλήρως τις ιδιαιτερότητες των μικρών νησιών και τις ιδιαίτερες κλιματικές πιέσεις που αυτά αντιμετωπίζουν, θέτοντας σε άμεσο κίνδυνο τις ενισχύσεις που αποτελούν το κύριο εισόδημα των επαγγελματιών αγροτών. Η προσέγγιση αυτή παραγνωρίζει τη νησιωτικότητα ως διακριτό παράγοντα και αντιμετωπίζει άνισες καταστάσεις με τον ίδιο τρόπο, οδηγώντας σε άνιση και άδικη μεταχείριση των παραγωγών.

Και ενώ το ίδιο το ενωσιακό πλαίσιο προβλέπει τη δυνατότητα προσαρμογής των ελέγχων σε περιοχές με ιδιαίτερα γεωγραφικά και κλιματικά χαρακτηριστικά, η δυνατότητα αυτή δεν αξιοποιείται. Αντιθέτως, εφαρμόζεται ένα αυτοματοποιημένο σύστημα, χωρίς την αναγκαία ευελιξία και χωρίς ουσιαστική συνεκτίμηση των πραγματικών συνθηκών. Επισημαίνεται ότι τα νησιά του Αιγαίου διέπονται από ειδικό καθεστώς, συμφώνως με τον Κανονισμό (ΕΕ) 229/2013, που επιβάλλει τη λήψη στοχευμένων μέτρων στήριξης, ακριβώς λόγω των διαρθρωτικών μειονεκτημάτων της νησιωτικότητας.

Περαιτέρω, οι διαδικασίες «διόρθωσης» δεν είναι ούτε έγκαιρες ούτε επαρκώς λειτουργικές. Ενδεικτικώς, ακόμη και πρόσφατες ανακοινώσεις/δημοσιεύματα για άνοιγμα της πλατφόρμας ΟΣΔΕ/ΕΑΕ για διορθώσεις επιβεβαιώνουν ότι το σύστημα ανοίγει περιοδικώς υπό πίεση, με ασφυκτικές προθεσμίες, ενώ έχουν καταγραφεί περιπτώσεις όπου οι διορθώσεις «monitoring» (ιδίως για προηγούμενα έτη) δεν ήταν διαθέσιμες ή παρέμεναν περιορισμένες, προκαλώντας αβεβαιότητα και αδυναμία ουσιαστικής αποκατάστασης των ευρημάτων.

Με άλλα λόγια, η Ρόδος βρίσκεται αντιμέτωπη με ένα διπλό αδιέξοδο: από τη μία, η παραγωγή δοκιμάζεται από την κλιματική κρίση και τη λειψυδρία, από την άλλη, ένα αυτοματοποιημένο σύστημα ελέγχου, με τεκμηριωμένες δυσλειτουργίες και ανεπαρκείς μηχανισμούς έγκαιρης διόρθωσης, καταλήγει να επιβάλλει οικονομικές κυρώσεις ή καθυστερήσεις πληρωμών στους ίδιους ανθρώπους που ήδη πλήττονται. Αυτό αποτελεί μία πράγματι εξωφρενική θεσμική αδικία εις βάρος της νησιωτικής αγροτικής παραγωγής.

Σε ό,τι αφορά τη λειψυδρία ειδικότερα, σημειώνεται ότι η κατάσταση στη Νότια Ρόδο είναι ιδιαίτερα δραματική. Η παρατεταμένη ανομβρία και η εξάντληση των υδάτινων αποθεμάτων έχουν οδηγήσει σε πλήρη αδυναμία άρδευσης, καθιστώντας σε πολλές περιπτώσεις αδύνατη ακόμη και τη στοιχειώδη καλλιεργητική δραστηριότητα. Η διακοπή της παροχής νερού από το φράγμα Απολακκιάς, λόγω της ιστορικά χαμηλής στάθμης του, έχει ήδη μετατρέψει παραγωγικές εκτάσεις σε άνυδρες ζώνες. Παράλληλα, η κατάσταση στο φράγμα Κρητηνιάς επιβεβαιώνει ότι το πρόβλημα είναι συνολικό και διαρκώς επιδεινούμενο. Παρότι πρόκειται για ένα έργο κρίσιμης σημασίας για την άρδευση και την υδροδότηση της ευρύτερης περιοχής, δεν έχει μέχρι σήμερα αποδώσει, είτε λόγω καθυστερήσεων είτε λόγω έλλειψης των αναγκαίων συνοδευτικών υποδομών, όπως τα αρδευτικά δίκτυα. Καλλιέργειες ζωτικής σημασίας, όπως τα σιτηρά, οι πατάτες και τα καρπούζια, έχουν υποστεί εκτεταμένες καταστροφές, οδηγώντας σε απώλεια εισοδήματος και σε αδιέξοδο για τους παραγωγούς.

Είναι μείζονος σημασίας ότι στο ανωτέρω πλαίσιο, η διαχείριση των υδάτινων πόρων στη Ρόδο παραμένει κατακερματισμένη μεταξύ διαφορετικών φορέων, χωρίς ενιαίο σχεδιασμό και σαφή ευθύνη, με αποτέλεσμα κρίσιμα έργα να καθυστερούν ή να παραμένουν ανενεργά, την ώρα που οι παραγωγοί βρίσκονται αντιμέτωποι με την οξύτατη λειψυδρία.

Στην ήδη επιβαρυνόμενη αυτή πραγματικότητα προστίθεται η έντονη έλλειψη εργατικών χεριών, που πλήττει ιδιαίτερα τις νησιωτικές περιοχές. Η αδυναμία εύρεσης εργατών γης, καθώς στην πλειονότητά τους οι εργαζόμενοι στα νησιά απασχολούνται στον τομέα του τουρισμού, οδηγεί σε εγκατάλειψη καλλιεργειών, σε συρρίκνωση της παραγωγικής δραστηριότητας και σε περαιτέρω οικονομική ασφυξία για τους παραγωγούς, χωρίς να έχει

διαμορφωθεί ένα ολοκληρωμένο σχέδιο κάλυψης των αναγκών της αγροτικής οικονομίας, αλλά και διάσωσης της από τις αλληπάλληλες κρίσεις.

Ένα τεράστιο επιπρόσθετο σε όλα τα ανωτέρω πρόβλημα είναι η ανεξέλεγκτη αύξηση του πληθυσμού των ελαφιών «Dama dama» στη Ρόδο, η οποία τα τελευταία χρόνια έχει λάβει διαστάσεις συστηματικής καταστροφής της αγροτικής παραγωγής. Οι ζημιές στις καλλιέργειες είναι πλέον ένα διαρκές φαινόμενο, που οδηγεί σε εγκατάλειψη καλλιεργειών, σε διάλυση της παραγωγικής βάσης και σε οικονομική ασφυξία τους παραγωγούς. Παραλλήλως, το ζήτημα έχει και σοβαρές προεκτάσεις οδικής ασφάλειας, λόγω των αυξανόμενων τροχαίων ατυχημάτων, που προκαλούνται από ελάφια που εμφανίζονται αιφνιδίως στο οδικό δίκτυο, αλλά και ευζωίας του ίδιου του είδους, καθώς έχουν καταγραφεί επανειλημμένως περιστατικά ελαφιών που βρίσκονται σε συνθήκες έλλειψης τροφής και νερού.

Το 2022, κατά την επίσκεψή του στη Ρόδο, ο τότε Υφυπουργός Περιβάλλοντος και Ενέργειας κ. Γιώργος Αμυράς είχε αναγνωρίσει τη σοβαρότητα της κατάστασης και είχε εξαγγείλει την εφαρμογή άμεσων, μεσοπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων μέτρων για τη διαχείριση του πληθυσμού των ελαφιών, καθώς και την εκπόνηση σχετικών μελετών και την υλοποίηση συγκεκριμένων παρεμβάσεων. Ωστόσο, παρά τις δεσμεύσεις αυτές, μέχρι σήμερα δεν έχει εφαρμοστεί ένα συνεκτικό και αποτελεσματικό σχέδιο διαχείρισης. Οι εξαγγελίες δεν συνοδεύτηκαν από συγκεκριμένες παρεμβάσεις, με αποτέλεσμα το πρόβλημα να επιδεινώνεται, οι ζημιές να συνεχίζονται και οι τοπικές κοινωνίες να παραμένουν χωρίς ουσιαστική στήριξη. Η διαχείριση ενός προστατευόμενου είδους δεν μπορεί να εξαντλείται σε εξαγγελίες και διαρκείς αναβολές. Απαιτεί ολοκληρωμένο σχεδιασμό, επιστημονική τεκμηρίωση, χρηματοδότηση και θεσμικό συντονισμό, ώστε να προστατεύεται ταυτοχρόνως η βιοποικιλότητα, η ανθρώπινη ασφάλεια και η αγροτική παραγωγή.

Σε μια περίοδο όπου η χώρα επενδύει σχεδόν αποκλειστικώς στον τουρισμό, η εγκατάλειψη του πρωτογενούς τομέα στα νησιά συνιστά σοβαρό στρατηγικό σφάλμα, με συνέπειες για την κοινωνική συνοχή, την τοπική οικονομία και την επισιτιστική επάρκεια.

Η Πολιτεία οφείλει να αναλάβει άμεσα τις ευθύνες της και να διαμορφώσει ένα ολοκληρωμένο και αποτελεσματικό σχέδιο στήριξης του πρωτογενούς τομέα στα νησιά.

Δεδομένου ότι το εκρηκτικό κόστος παραγωγής, η έλλειψη εργατικών χεριών και η απουσία ουσιαστικών μέτρων στήριξης οδηγούν σε εγκατάλειψη της αγροτικής και κτηνοτροφικής δραστηριότητας.

Δεδομένου ότι η οριζόντια εφαρμογή του συστήματος «Monitoring» του ΟΠΕΚΕΠΕ έχει ως αποτέλεσμα άδικες περικοπές ενισχύσεων, καθώς δεν λαμβάνει υπόψη τις ιδιαίτερες συνθήκες και χαρακτηριστικά των νησιωτικών περιοχών, ούτε τις συνέπειες ακραίων φυσικών φαινομένων στις αγροτικές εκτάσεις της Ρόδου και των λοιπών Δωδεκανήσων.

Δεδομένου ότι η παρατεταμένη λειψυδρία και η εξάντληση των υδάτινων αποθεμάτων στη Ρόδο, με χαρακτηριστικό παράδειγμα τη δραματική μείωση της στάθμης των φραγμάτων Απολακκιάς και Κρητηνιάς, έχουν καταστήσει σε πολλές περιπτώσεις αδύνατη την καλλιεργητική δραστηριότητα και απειλούν με εγκατάλειψη τον πρωτογενή τομέα, ενώ ο υπερπληθυσμός των ελαφιών προκαλεί μείζονα προβλήματα και καταστροφές στις υπάρχουσες καλλιέργειες, επιτείνοντας την κρίση.

Ερωτώνται οι Υπουργοί:

1. Ποιος είναι ο συνολικός σχεδιασμός της Κυβέρνησης για τη στήριξη και την ανασυγκρότηση του πρωτογενούς τομέα στα Δωδεκάνησα και ειδικότερα στη Ρόδο, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαιτερότητες της νησιωτικότητας, προκειμένου να ανακοπεί η πορεία συρρίκνωσης και εγκατάλειψης της αγροτικής και κτηνοτροφικής δραστηριότητας, ιδίως σε σχέση με το αυξημένο κόστος παραγωγής, την έλλειψη εργατικών χεριών, τις αυξημένες παραγωγικές και μεταφορικές επιβαρύνσεις και τις ανεπαρκείς υποδομές;
2. Προτίθεται το Υπουργείο να προσαρμόσει το σύστημα Monitoring του ΟΠΕΚΕΠΕ για τις νησιωτικές περιοχές, ώστε να αποτυπώνεται η πραγματική κατάσταση των αγροτεμαχίων και να μην καταγράφονται ως «μη συμμόρφωση» περιπτώσεις που οφείλονται σε λειψυδρία ή άλλες εξαιρετικές περιστάσεις, με πρόβλεψη για εξαίρεση από τις αυτόματες αλγοριθμικές αποφάσεις και ενίσχυση των διοικητικών ή επιτόπιων ελέγχων;

3. Προτίθεται η Κυβέρνηση να αναγνωρίσει επισήμως τις συνέπειες της λειψυδρίας και της κλιματικής κρίσης ως λόγους ανωτέρας βίας στο πλαίσιο των ελέγχων του Monitoring και να διασφαλίσει την απρόσκοπτη καταβολή των ενισχύσεων χωρίς άδικες περικοπές;

4. Ποια άμεσα μέτρα προτίθεται να λάβει η Κυβέρνηση για την αντιμετώπιση της λειψυδρίας στη Ρόδο και στα Δωδεκάνησα, ιδίως ως προς την αποκατάσταση και αξιοποίηση των υδάτινων υποδομών, όπως τα φράγματα Απολακκιάς και Κρητηνιάς στη Ρόδο, καθώς και τη θέσπιση ενιαίου σχεδιασμού διαχείρισης των υδάτινων πόρων;

5. Ποιος είναι ο σχεδιασμός της Κυβέρνησης για τη διαχείριση και προστασία του πληθυσμού των ελαφιών στη Ρόδο, ιδίως σε σχέση με την υλοποίηση των μέτρων που έχουν ήδη εξαγγελθεί από το 2022, την αποζημίωση των πληγέντων παραγωγών και τη λήψη άμεσων παρεμβάσεων για την προστασία της αγροτικής παραγωγής και της οδικής ασφάλειας;

**Ο ερωτών βουλευτής
Γεώργιος Νικητιάδης**